

LÄTTA, SNABB- OCH POP UP -TÄLT VID EVENEMANG

Anvisning

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och

Expertnätverket för evenemangssäkerhet i Räddningsverkens partnerskapsnätverk

Innehållsförteckning

1	Backgrund till anvisningen	3
1.1	Vem ansvarar för säkerheten?	3
1.2	Tillämpningsområde	4
1.3	Val av tält	4
2	Allmänna principer för användning av lätt-, snabb- och pop up-tält	5
3	Risker och omständigheter som påverkar tältet och dess konstruktioner samt beaktande av dessa faktorer	5
4	Detaljerade anvisningar och detaljer som ska beaktas i bruksanvisningen och vid användning av tältet	6
4.1	Användning	6
4.2	Besiktningar, underhåll och regelbundna åtgärder	7
4.3	Beredskap för förhållanden	7
4.4	Övervakning av förhållanden och agerande under förändrade förhållanden	8
4.5	Vikter och fastsättning (vindlast, lyft och area)	8
4.6	Belastning (upphängning och massa)	9
5	Definitioner	9
	Upplysningar	10
	Bilaga. Exempelbilder på goda och dåliga förfaranden	11

1 **Background till anvisningen**

Lätta, snabb- och pop up-tält har orsakat farliga situationer och olyckor vid publikevenemang samt andra evenemang och tjänster. Risksituationer och olyckor har berott på att tillverkarens anvisningar varit bristfälliga och användningen av dessa tillfälliga tält inte varit säker. Faran har uppstått när sådana lätt-, snabb- eller pop up-tält har rört sig på grund av förhållandena. I den här anvisningen ger vi uttryck för vår syn på minimikrav för att uppnå en tillräcklig säkerhetsnivå på de punkter som måste beaktas när det gäller sådana strukturer. Motsvarande säkerhetsnivå kan också nås på andra sätt än de lösningar som anges i denna anvisning. Denna anvisning kan även tillämpas inomhus.

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och Expertnätverket för evenemangssäkerhet i Räddningsverkens partnerskapsnätverk ger importörer, tillverkare, säljare, återhyrare och evenemangsarrangörer av lätt-, snabb- och pop up-tält samt aktörer som annars använder sådana tält anvisningar om hur de ska användas på ett säkert sätt. I denna anvisning anges de omständigheter som det är nödvändigt att beakta i anvisningarna för och marknadsföringen av produkterna samt i användningen av produkterna och tälten.

1.1 **Vem ansvarar för säkerheten?**

Enligt konsument säkerhetslagen har tillverkare, importörer, säljare och återhyrare ansvaret för att tälten och taken är lämpliga för sitt ändamål och har tillräckliga anvisningar för att säkerställa säkerheten vid användningen. Anvisningarna ska vara tydliga och begripliga. Som utgångspunkt ska anvisningarna presenteras på finska och svenska i enlighet med språklagen. Sådana produkter omfattas av det allmänna produktsäkerhetsdirektivet och av den nationella regleringen av produktsäkerheten.

Tältanvändarna svarar för att användningen av tälten inte medför fara för dem som arbetar i tältet, för dem som besöker tältet eller för utomstående. Med tältanvändare avses en aktör som tillhandahåller sina tjänster eller produkter i ett sådant tält. Bestämmelser om ansvaret för dem som använder tält finns bland annat i arbetarskyddslagen, markanvändnings- och bygglagen och konsument säkerhetslagen.

Evenemangsarrangören svarar i enlighet med konsument säkerhetslagen för att arrangören ger anvisningar och övervakar tälten och konstruktionerna samt deras användning i enlighet med tillverkarnas anvisningar. Den som ordnar evenemanget ansvarar för att tälten inte medför fara för människor eller egendom. Också i enlighet med räddningslagen ska den som ordnar evenemanget förhindra att bränder uppkommer och andra risksituationer uppstår. Tält, tak och andra sådana konstruktioner som används vid offentliga evenemang ska vara lämpliga, standardiserade eller annars uppnå en säkerhetsnivå som minst motsvarar denna anvisning. Arrangören ansvarar för allt tillfälligt byggande vid sitt evenemang och ska sålunda försäkra sig om att tälten är lämpliga för ifrågavarande användning, ändamål, plats och förhållanden. Om tillverkarens anvisningar inte finns tillgängliga, ska tältanvändaren eller evenemangsarrangören utarbeta en sådan, så att tillräcklig hållbarhet påvisas där till exempel genom beräkningar, utifrån standarder (EN 1990-1 och SFS EN 13782) eller avstå från att använda konstruktionen.

1.2 Tillämpningsområde

I denna anvisning avses med evenemang förutom offentliga evenemang enligt lagen om sammankomster, bland annat torg- och marknadsevenemang, evenemang i restauranger, butiker eller köpcentra.

Denna anvisning kan även tillämpas och användas vid privata tillställningar. I detta sammanhang anses som privat användning inte så kallade privata tillställningar där det utöver företagets eller organisationens egen personal finns utomstående deltagare.

1.3 Val av tält

Vid offentliga evenemang skall användas endast tält som lämpar sig för dem och är avsedda för detta ändamål. Produkter som endast är avsedda för konsumentbruk får inte användas vid andra evenemang än sådana som betraktas som privata, t.ex. fester som anordnas av enskilda personer. Syftet med användningen ska säkerställas enligt tillverkarens anvisningar. Produkter som är avsedda för konsumentbruk är på grund av sin hållfasthet inte lämpliga att använda i evenemang, eftersom de kan utgöra en risk för människor eller egendom.

Vid användningen av tillfälliga konstruktioner och lätt-, snabb- och pop up-tält ska i första hand standarden SFS-EN 13782:2015 följas, särskilt vid evenemang där tältens sammanlagda areal överstiger 50 m² eller så ska man på något annat sätt säkerställa motsvarande säkerhetsnivå.

Den som ordnar evenemanget och den som använder tältet ska i tillräckligt god tid utreda och hos den lokala byggnadstillsynsmyndigheten säkerställa eventuella tillstånds- och tillsynsåtgärder som markanvändnings- och bygglagen kan kräva vid användning av tält vid evenemang eller andra tillställningar.

2 Allmänna principer för användning av lätt-, snabb- och pop up-tält

- Den som sätter upp tält, den som använder tälten och den som ordnar evenemanget ansvarar för tältens och dessa konstruktioners säkerhet samt för att dessa inte medför fara för människor eller egendom.
- Vid användning av tält skall tillverkarens anvisningar samt de behöriga myndigheternas föreskrifter och anvisningar följas.
- Tältets konstruktioner skall oberoende av omständigheterna alltid fästas med förankring eller motvikter och för ändamålet lämpliga låsbara fästansordningar, så att tältets eventuella rörelse inte medför fara.
- Förhållandena ska alltid följas i förväg från väderprognoser och i realtid under användningen genom att följa förändringar i förhållandena. Vid behov ska åtgärder vidtas för att undvika fara, t.ex. genom ytterligare vikter och fästen eller genom att sluta använda tältet (tältet stängs eller monteras ned enligt tillverkarens anvisningar).

3 Risker och omständigheter som påverkar tältet och dess konstruktioner samt beaktande av dessa faktorer

- Vinden trycker väggarna åt sidan, vilket gör att tältet försöker röra sig åt sidan. Tältet ska stödjas och fästas så att det inte kan röra sig.
- Den vind som kommer in under taket lyfter upp tältet som kan lättta. Tältet ska fästas vid marken med motvikter eller förankringar så att tältet inte följer med vinden.
- Regn och snöfall kan få vägg- och takmaterialen att böja sig inåt, vilket belastar tältets konstruktion. Tältets struktur kan kollapsa på grund av den samlade vikten. Övervakning och avlägsnande av eventuell vatten-, is- eller snöbelastning skall under användningen utföras regelbundet och tillräckligt i förväg, i enlighet med de gränsvärden som tillverkaren har fastställt.
- En otillräcklig styvning av tältets konstruktion kan få strukturen att böjas, luta eller till och med krascha på grund av förhållandena. Vägöppningar och taktrianglar kan eventuellt styvas upp med stag eller andra ytterligare konstruktioner i enlighet med tillverkarens anvisningar. Syftet med ytterligare förstävning är att uppnå bättre hållfasthet för tältet.
- Tältets konstruktion kan ha utformats så att den avsiktligt och kontrollerat kollapsar, bryts ned eller lossnar så att tältet inte kan röra sig på grund av

omständigheterna. I vissa fall kan det också vara planerat och nödvändigt att väggar och takmaterial lossnar för att förhindra att de lyfter eller flyttar tältet och medför fara. I praktiken visar sig dessa egenskaper först i situationer där tältet på grund av omständigheterna inte kan stå stilla med de motvikter eller fästen som anges av tillverkaren. I tillverkarens anvisningar anges förhållanden och gränser för olika festsättningsätt och konfigurationer, och om dessa överskrids är det inte längre möjligt att använda tältet på ett säkert sätt. Om gränsvärdena överskrids medför detta en risk som alltid leder till att konstruktionen ska tas ur bruk.

- Tälten ska i första hand användas på ett jämnt och stabilt underlag så att alla stödpunkter vidrör marken och vikten fördelas jämnt mellan dem. Förankringen i marken ska utföras i enlighet med tillverkarens anvisningar. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid tillräcklig förankring när förhållandena kan påverka stabiliteten i marken, underlaget, snön eller isen (strömmande vatten, lutning, lös jord, smältning, etc.).

4 Detaljerade anvisningar och detaljer som ska beaktas i bruksanvisningen och vid användning av tältet

4.1 Användning

- Följ de föreskrifter och anvisningar som ges av den som ordnar evenemanget och av myndigheterna vid användning av tält vid offentliga evenemang och andra evenemang.
- Se till att den inredning, anordningar och andra föremål som används i tältet är säkra och väderbeständiga i tältet på motsvarande sätt. Förbered dig på att väggarna och taket måste avlägsnas på grund av omständigheterna. Andra konstruktioner och anordningar under tältet får då inte medföra fara. Till exempel fritöser, lösa glasplattor eller oskyddade elektriska anordningar kan utgöra en risk om de utsätts för väder och vind. Eventuellt underlag, såsom en presenning, bör fästas vid separata vikter eller på annat sätt t. ex. i marken. Markunderlaget ska inte fästas vid tältkonstruktionerna om tillverkaren inte har instruerat detta.
- Sätt inte fast lösa möbler eller elektriska ledningar i tältets konstruktioner som kan medföra fara om tältet eller tältets konstruktion rör sig eller stiger upp i luften med dessa. Ta hänsyn till tillverkarens eventuella anvisningar om upphängning och lastning. Eventuella ledningar m.m. skall lossas från konstruktionen om konstruktionen kan röra sig.
- Lämna inte tältet obebokat medan det är uppsatt. Den som ordnar ett evenemang och den som använder tältet ansvarar för tältet och konstruktionerna samt för tillsynen över dem när tältet har tagits i bruk eller lämnats på plats, även under en tid utanför evenemangstiden, såsom under byggnads- och rivningstiden eller

nattetid. Stängning av tältet med sidoväggar stöder i allmänhet tältets konstruktion bättre vid en sådan tidpunkt, om tillverkarens anvisningar definierar eller tillåter detta.

- Observera och försäkra dig om tältets brandsäkerhet, kontrollera till exempel avståndet till andra tält, byggnader, konstruktioner, anordningar eller värmekällor. Se till att nödvändig primärläckningsutrustning finns på plats.
- Beakta utrymningsvägar samt närliggande byggnader, räddningsvägar och servicevägar vid placeringen av tältet.
- Ta hänsyn till det maximala antal personer vid användning av konstruktionen som eventuellt anges av den som arrangerar evenemanget, myndigheterna eller tillverkaren. I enlighet med miljöministeriets om säkerhet vid användning av byggnader kan antalet personer i mötes-, utställnings- och offentliga tält beräknas till högst två (2) personer per fri kvadratmeter.

4.2 Besiktningar, underhåll och regelbundna åtgärder

- Varje tält och konstruktion ska ha en eller flera utsedda ansvariga personer som ansvarar för monteringen, ibruktagandet, inspektionerna och övervakningen av konstruktionerna under användningstiden.
- För bok över tältets montering samt service- och underhållsåtgärder.
- Utför dagliga service- och underhållsåtgärder samt kontroller vid längre användning enligt tillverkarens anvisningar.
- Kontrollera att fästena, motvikterna samt låsningen av tältets konstruktioner och fästpunkter under monteringen och minst dagligen under användning, särskilt när förhållandena förändras.
- Vid förvaring och lagring av tält följer du tillverkarens anvisningar om temperatur, skydd mot sol osv.

4.3 Beredskap för förhållanden

- Kontrollera och beakta tältets begränsningar gällande förhållandena ur tillverkarens bruksanvisning och följ väderprognoserna och förhållandena under användningen av tältet -även utanför evenemangstiden.
- Ta reda på och identifiera vanliga vindriktningar och vindstyrkor på användningsstället, och beakta dessa vid användning och vid tältets montering.
- Kontrollera och beakta hur kyla eller värme kan påverka tältets konstruktion ur tillverkarens bruksanvisning.
- Kontrollera och observera i tillverkarens bruksanvisning användningen av tält under eventuellt åskväder, t.ex. om konstruktionen kräver jordning eller om sådan kan göras och vem som ansvarar för detta.

- Kontrollera och observera i tillverkarens bruksanvisning eventuell montering och fastsättning på snö eller is (särskilt värmesmältning).
- Använd tältet endast på jämn mark, se till att marken är bärig och beakta vid behov markrörelser, erosion, vattenuppsugningsförmåga, ojämnheter och lutning. Kontrollera vid behov sådana uppgifter som eventuellt inte anges i bruksanvisningen med tillverkaren.

4.4 Övervakning av förhållanden och agerande under förändrade förhållanden

- Tältet är vanligtvis mer utsatt för vindförhållanden om väggarna är delvis öppna. Kontrollera och observera gränsvärden för förhållandena i tillverkarens bruksanvisning med olika konfigurationer, t.ex. med väggar eller utan väggar.
- Jämför och följ tältets gränsvärden för förhållanden med rådande förhållanden och vidta vid behov åtgärder enligt tillverkarens anvisningar så att tältet eller konstruktionerna inte medför fara, olyckor eller skada. Ta till exempel bort tyger, presenningar och andra ytor från tältet som kan ta upp tryck eller lyft i vinden. Vid behov, i nödläge, gör öppningar i materialet om tillverkarens anvisningar tillåter detta, men håll inte fast vid konstruktionerna. I vissa fall kan väggar och tak stängas helt, dvs. avstå från att använda konstruktionen och skydda det som finns inne i tältet utan människor. Tältet skall stängas eller rivas i tillräckligt god tid och inte först när förhållandena förutsätter detta på grund av den fara som detta medför.
- Ta inte skydd i, under eller i lä av tältet, och låt inte andra göra det när förhållandena påverkar tältets konstruktioner på ett sådant sätt att detta medför fara, eftersom detta är de farligaste platserna när tältet rör sig. Evakuera folk till ett säkert ställe innan andra åtgärder.
- Håll inte fast vid tältets konstruktioner och häng inte fast vid dem för att trycka ner konstruktionen på marken när förhållandena påverkar konstruktionen.

4.5 Vikter och fastsättning (vindlast, lyft och area)

- Vid användning av konstruktionerna skall dessa alltid fästas (förankring eller motvikter) oberoende av förhållandena.
- I fastsättningen av tältet skall beaktas att tältet inte ska kunna röra sig i sidled eller uppåt. Detta görs ofta med kilar och motvikter. Kontrollera användningssätten och mängderna ur tillverkarens bruksanvisning och beakta dessa. Kontrollera särskilt om olika fastsättningsmetoder kan eller bör användas samtidigt.
- Använd de metoder och hjälpmedel som anges i tillverkarens bruksanvisning. Vid eventuell användning av rep, slingor eller andra fästanordningar som inte tillhandahålls av tillverkaren ska endast sådana klassificerade hjälpmedel användas vars hållbarhet och hållfasthet motsvarar de hållfasthetsvärden som anges av tillverkaren och för dessa följa tillverkarens anvisningar om användning och

fastsättning av sådana produkter (klassificerat hjälpmedel innebär att detta har en standardklass).

- Använd endast klassificerade och godkända låsbara produkter som hakar, schackel osv. för fastsättningen. Följ tillverkarnas anvisningar. De anordningar som används för fastsättningen skall till sin hållbarhet motsvara de belastningsvärden som tälttillverkaren anger. Fastsättning med knopar kan försämra fästmaterialet och till och med bryta materialet när det utsätts för belastning. Använd inte krokar, S-formade fästhakar eller andra anordningar som inte är låsbara, eftersom ej låsbara fästdon kan lossna från lätta konstruktioner eller förankringar när vinden eller andra förhållanden påverkar konstruktionerna.
- Kontrollera att förankringarna är låsta innan de tas i bruk och vid behov varje dag.
- Antalet nödvändiga vikter beror på tältets vindyta, som är beroende av antalet väggelement och rådande vindförhållanden. Kontrollera och ta hänsyn till det antal vikter som anges i tillverkarens bruksanvisning och mängden vikter under olika förhållanden och konfigurationer, t.ex. med eller utan väggar.
- Kontrollera i tillverkarens bruksanvisning om det är möjligt att lägga till mer vikter eller fästen i konstruktionerna än vad som anges som utgångsvärde i tillverkarens instruktion och om detta kan äventyra konstruktionens hållbarhet.
- Varje vertikal stolpe ska vara fäst med kilar eller motvikter, och de ska vara i enlighet med tillverkarens anvisningar på alla stolpar så att konstruktionen hålls i balans.
- Lås motvikterna mot varandra och mot strukturerna så att de inte lossnar när konstruktionerna rör sig. Att stapla ovanpå varandra eller i kors räcker inte för att låsa delarna mot varandra.
- Lås ihop konstruktionerna och se till att fogar och förankringar är låsta innan de tas i bruk (t.ex. teleskoprör).

4.6 Belastning (upphängning och massa)

- Ta bort extra snö- och vattenbelastning från tältet under användningen på det sätt som förhållandena kräver.
- Kontrollera i tillverkarens bruksanvisnings förfaranden för eventuell upphängning eller andra fästen i konstruktionerna, t.ex. för fastsättning av belysning eller uppvärmning. Beakta monteringspunkterna och belastningshållfastheten i dessa punkter.

5 Definitioner

Lätt-, snabb- och pop up-tält

Lätta tält, snabb- eller pop up-tält är ofta monterbara och flyttbara och kräver ingen särskild yrkesskicklighet eller kompetens för montering. Dessa är ofta tält utanför standarden SFS-EN 13782:2015, mindre än 50 m² tält eller tältgrupp.

Stag

Rep, vajer eller liknande som fäster tältet vid marken eller vikterna. Staget ska normalt fästas i en vinkel av 45° åt sidan från fästpunkten i tältet. Staget skall vara klassificerat så att det till sin nominella och brotthållfasthet motsvarar fästpunkternas hållfasthet och de motvikter som används.

Kan även användas mellan tältdelar i väggar eller tak för att förstyva tältets konstruktion.

Jordkilar

Spetsiga metallstänger där stagen kan fästas. Kilarna slås vanligen ner i marken i 90 graders vinkel mot staget om staget har 45 graders vinkel utåt från fästpunkten. Vanligtvis lätta och korta (20 till 30 cm) stänger som slås ned i marken om möjligt. Vid användning av jordkilar ska det säkerställas att marken lämpar sig för användning av dem och att kilarna inte skadar underjordiska konstruktioner (t.ex. isolering, kablar eller rör).

Tryckt genom stolpens fot trycker kilarna ner hörnen och stödpunkterna och hindrar rörelse i sidled. Metoden är lätt och känslig för variationer i förhållanden.

Motvikter (ballast)

Vikter som används för att balansera tältstolparna mot vindlyft vid alla tältstolpar direkt mot rörelse nedåt eller uppåt. Syftet är att förhindra att tältet lyfts upp. Motvikterna hindrar inte nödvändigtvis konstruktionen från att röra sig i sidled, utan rörelserna i sidled bör förhindras med hjälp av stag eller extra vikter. Ytterligare vikter kan placeras nära konstruktionen om den extra vikten har tillräcklig vikt eller annan motkraft som förhindrar rörelse (friktion).

Upplysningar

Ytterligare upplysningar kan erhållas från:

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)

kari.koponen@tukes.fi

Partnerskapsnätverket för räddningsinrättningar expertnätverk för evenemangssäkerhet

hannu.rantanen@varha.fi

perttu.mukkala@pirha.fi

jarno.kivisto@vakehyva.fi

Bilaga. Exempelbilder på goda och dåliga förfaranden

Bild 1. Två lager vikter i motsatt riktning låser lagren runt stolpen när stolpens bricka är tillräckligt stor.

Bild 2. Stolpens tryckplatta är för liten och passar inte ihop med vikten. Dessutom saknas en annan liknande vikt på tvären för att låsa den nedre vikten på plats.

Bild 3. Låsning av motvikterna saknas. Det enda som håller fast tyngderna vid varandra är tyngdkraften.

Bild 4. Spännbandets friktionslås är svagt. Den mindre vikten kan röra sig, vilket leder till att den större vikten faller och medför fara.

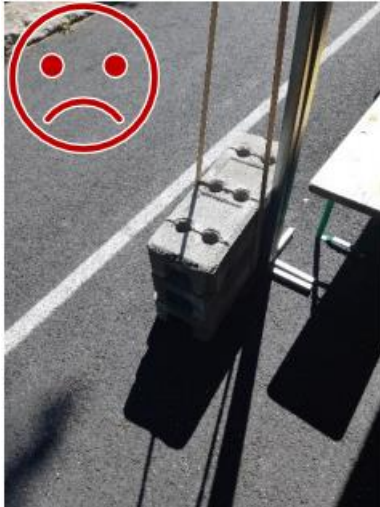

Bild 5. Bandet är inte låst i vikterna. Vikterna och bandet kan röra sig på ett sådant sätt att de lossnar från varandra.

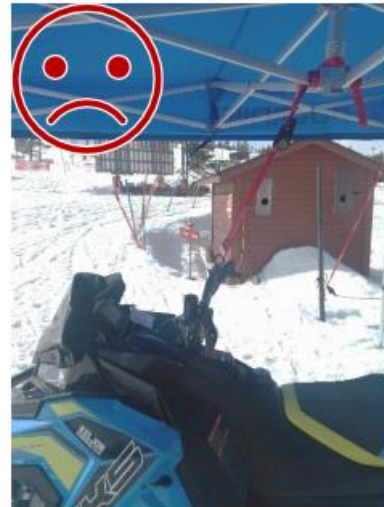

Bild 6. S-kroken lossnar med tältets fjädring i vinden.

Bild 7. En annan motsvarande vikt saknas på den motsatta sidan liksom låsning av dessa till varandra, varvid de även skulle låsas i stolpen. Att hålen passar ihop med tyngdkraften räcker inte för att låsa.

Bild 8. Det finns ett schackel, men den här har inte använts för fastsättningen. Kroken lossnar när konstruktionen fjädrar.

Bild 9. Spännbandet skärs av när det spänns.

Bild 10. Vikternas stålhook är inte låst. Stålet skär i aluminium, vilket gör att fästningen inte fungerar.

Bild 11. Spännbandet är slitet.

Bild 12. S-kroken lossnar när konstruktionen fjädrar i vinden. Fästningen är inte låst vid fästpunkten.